

OMZENDBRIEF 2011/7 VAN HET INSTITUUT VAN DE BEDRIJFSREVISOREN

De Voorzitter

Correspondent
sg@ibr-ire.be

Onze referte
VY/DS/cs

Uw referte

Datum 28-06-2011

Geachte confrater,

Betreft: Richtlijnen voor de uitvoering van de verplichtingen inzake cliëntidentificatie en kantoororganisatie zoals uitgevaardigd door de Norm van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren d.d. 4 februari 2011 betreffende de toepassing van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

Context

Artikel 38 van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme vereist dat het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR) bij reglement de toepassingsmodaliteiten van de verplichtingen die in hoofdstuk II van voormelde wet van 11 januari 1993 bepaald zijn, vastlegt. Het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft op 4 februari 2011 de norm inzake de toepassing van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme goedgekeurd.

De hierna volgende richtlijnen beogen de toepassing van de onderdelen van deze norm die betrekking hebben op het door de beroepsbeoefenaar uitgevoerde klantenonderzoek en op het risicoprofiel tijdens de cliëntenidentificatie, alsook op de organisatie van bedrijfsrevisorenkantoren.

In geval van betwisting heeft de wet voorrang op de norm en de norm voorrang op onderhavige richtlijnen.

Er dient in herinnering te worden gebracht dat de aanbeveling "Kwaliteitsbeheersing van de controlewerkzaamheden" reeds vereist dat de beroepsbeoefenaar interne kwaliteitsbeheersingsmaatregelen treft. De maatregelen die de beroepsbeoefenaar dient te treffen tot voorkoming van witwassen van geld en financiering van terrorisme, vullen deze mechanismen aan.

Bld E. Jacqueminaan 135/1
B-1000 Bruxelles/Brussel
TEL.: 02 512 51 36
FAX: 02 512 78 86
e-mail: info@ibr-ire.be
Bank/Banque:
IBAN: BE 11 0000 0392 3648
BIC: BPOTBEB1

Deze omzendbrief zal binnenkort worden gevolgd door aanvullende documenten die andere aspecten van de wet en de norm behandelen (meer bepaald inzake de voortdurende waakzaamheid ten aanzien van de zakenrelatie, het nauwlettend onderzoek van de uitgevoerde verrichtingen en de mededeling van informatie aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) krachtens artikel 26 van de wet van 11 januari 1993).

Naast de documenten die als bijlage bij deze richtlijnen worden gevoegd, zal de Stichting ICCI eveneens een aantal praktische instrumenten ter beschikking van de beroepsbeoefenaren stellen, meer bepaald beslissingsbomen, identificatieformulieren, procedures, alsook vragenlijsten inzake de toepassing van de procedures.

De aandacht dient te worden gevestigd op het feit dat de antiwitwaswet van het IBR in artikel 39 vereist dat het IBR doeltreffende mechanismen instelt ter controle van de naleving, door zijn leden, van de verplichtingen die hun door de wet worden opgelegd. Deze controle zal in ieder geval worden uitgevoerd in het kader van de kwaliteitscontroles. De ad-hoconderdelen van de leidraden voor de kwaliteitscontrole zijn aangepast teneinde na te gaan of de beroepsbeoefenaar de vereiste werkzaamheden (d.i. procedures) heeft geïmplementeerd en deze ook toepast.

Definities

In deze omzendbrief wordt het volgende verstaan onder:

1° “de wet”: de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme;

2° “de antiwitwasnorm”: de norm van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren d.d. 4 februari 2011 inzake de toepassing van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme;

3° “beroepsbeoefenaar”: een natuurlijke persoon, een rechtspersoon of een andere entiteit die in België activiteiten uitoefent en die geregistreerd is in de hoedanigheid van bedrijfsrevisor in het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren;

4° “zakenrelatie”: de zakenrelatie die een beroepsbeoefenaar aangaat met een cliënt zodat deze een gewone cliënt wordt;

5° “atypische verrichting”: een verrichting die uit haar aard, door de omstandigheden die haar omringen, door de hoedanigheid van de betrokken personen, door haar ongebruikelijk karakter tegenover de activiteiten van de cliënt, of omdat zij niet lijkt te stroken met de kennis die de beroepsbeoefenaar

heeft van zijn cliënt, diens beroepsactiviteiten en diens risicoprofiel en, zo nodig, van de herkomst van het geld, bijzonder vatbaar is voor het witwassen van geld of voor de financiering van terrorisme;

6° “lasthebber”: de persoon die de cliënt vertegenwoordigt in het kader van de zakenrelatie, dit wil zeggen de persoon of personen die de opdrachtbrief ondertekenen of, als er geen opdrachtbrief is, de voorzitter van het bestuursorgaan of, bij gebrek daaraan, alle leden van het bestuursorgaan;

7° “verantwoordelijke voor de toepassing van de wet”: de verantwoordelijke die, in uitvoering van de wet, binnen een bedrijfsrevisorenkantoor en andere structuren waarvan de grootte dit rechtvaardigt, werd aangeduid om erop toe te zien dat de door de wet aan de beroepsbeoefenaars opgelegde verplichtingen worden nageleefd.

Voor de andere definities wordt verwezen naar punt 1.1 van de antiwitwasnorm.

DEEL 1 – KLANTENONDERZOEK

1. Definitie

1.1. Het klantenonderzoek omvat twee luiken: enerzijds de identificatie, zijnde de kennisname van de identificatiegegevens van de cliënt, zijn lasthebber en zijn uiteindelijke begunstigde(n) en, anderzijds, de verificatie, zijnde het verifiëren van de identificatiegegevens aan de hand van een betrouwbare bron waarvan een afschrift wordt gemaakt op papier of op een elektronische informatiedrager, waardoor deze identificatiegegevens kunnen worden bevestigd of ontkracht.

1.2. De identificatie moet in elk geval worden uitgevoerd (resultaatsverbintenis): elke cliënt dient te worden geïdentificeerd ongeacht de risicogevoeligheid van deze cliënt of van zijn lasthebber, zijn uiteindelijke begunstigde(n) of nog de gewenste zakenrelatie of verrichting. Deze identificatie heeft betrekking op de cliënt zelf, zijn lasthebber, zijn uiteindelijke begunstigde(n), alsook op de gewenste zakenrelatie of verrichting.

1.3. De verificatie van de identiteit aan de hand van een bewijsstuk heeft eveneens een verplicht karakter (resultaatsverbintenis) als ze betrekking heeft op de cliënt en zijn lasthebber.

Als de verificatie van de identiteit betrekking heeft op de uiteindelijke begunstigde(n), dan dient de beroepsbeoefenaar inspanningen te verrichten die evenredig zijn aan de gevoeligheid voor het witwasrisico (middelenverbintenis) dat vertoond wordt door de cliënt, zijn lasthebber, zijn begunstigde(n), de gewenste zakenrelatie of de beoogde verrichting.

Het begrip “risicogevoeligheid” en de maatregelen die hierop betrekking hebben, worden behandeld in het deel dat aan de risico-inschatting gewijd is.

De taken inzake de voortdurende waakzaamheid ten aanzien van de zakenrelatie en het nauwlettend onderzoek van de uitgevoerde verrichtingen bedoeld in artikel 14, § 1 van de wet zullen in een aanvullend document behandeld worden.

1.4. Aan deze verrichting wordt vervolgens een verplichting toegevoegd tot informatieverschaffing over het voorwerp en de aard van de activiteit die door de klant uitgeoefend wordt of zal worden, en tot voortdurende waakzaamheid voor de volledige duur van de zakenrelatie.

2. Uitvoering van het klantenonderzoek

a. Begrip “zakenrelatie” of “verrichting”

2.1. De klantenonderzoeksvereisten dienen slechts te worden nagekomen als de tussenkomst van de beroepsbeoefenaar plaatsvindt in het kader van een zakenrelatie in de zin van een voortdurende en geregelde relatie met de cliënt¹, of als het gaat om een occasionele cliënt, dit wil zeggen als een beroepsbeoefenaar wordt ingeschakeld in het kader van een specifieke verrichting.

2.2. Wat de specifieke verrichtingen betreft, dient het klantenonderzoek slechts te worden uitgevoerd voor zover het gaat om een specifieke verrichting waarvan het bedrag 10.000 euro of meer is, ongeacht de vraag of deze wordt uitgevoerd in één of meerdere fasen. Er dient te worden opgemerkt dat deze vrijstelling niet van toepassing is in geval van vermoeden van witwassen van geld of financiering van terrorisme. In dit geval komt de beroepsbeoefenaar de klantenonderzoeksvereisten na overeenkomstig de laatste paragraaf van punt 2.12.

b. Alvorens een zakenrelatie aan te gaan

2.3. Overeenkomstig de regelgeving dient het klantenonderzoek te worden uitgevoerd alvorens de zakenrelatie aangegaan wordt. Hieruit vloeit logischerwijze voort dat de beroepsbeoefenaar het klantenonderzoek uiterlijk uitgevoerd heeft op het moment van ondertekening van de opdrachtbrief die de verbintenis ('engagement') vastlegt. Gebeurt dit niet, dan waakt de beroepsbeoefenaar erover dat de uit de opdrachtbrief voortvloeiende verbintenis uitdrukkelijk onderworpen wordt aan de opschortende voorwaarde dat de informatie die voor de uitvoering van het klantenonderzoek noodzakelijk is, verkregen wordt.

Is er geen opdrachtbrief, dan wordt het klantenonderzoek uiterlijk uitgevoerd op het moment dat de uitvoering van de opdracht bij de cliënt gestart wordt of

¹ Wordt eveneens als zakenrelatie beschouwd, de cliënt die op gerichte wijze maar herhaaldelijk een beroep doet op de beroepsbeoefenaar, aan de hand van opeenvolgende contracten.

op het moment dat de eerste factuur met betrekking tot deze opdracht uitgereikt wordt.

In het kader van een commissarismandaat wordt het klantenonderzoek uitgevoerd voordat een offerte voorgelegd wordt of in elk geval voordat de opdracht aanvaard wordt; als er geen formele aanvaarding plaatsvindt, dan wordt de aanvaarding geacht plaats te vinden op het moment dat de werkzaamheden gestart worden of op het moment dat de eerste factuur met betrekking tot dit mandaat uitgereikt wordt.

2.4. Dit klantenonderzoek kan op nuttige wijze worden uitgevoerd in het kader van de uitvoering, door de beroepsbeoefenaar, van zijn acceptatieprocedures overeenkomstig punt 3² van de aanbeveling van het Instituut betreffende de "Aanvaarding van een controleopdracht door een bedrijfsrevisor".

2.5. Bovendien wordt aanbevolen dat de beroepsbeoefenaar, voorafgaand aan het indienen van een offerte met het oog op het verkrijgen van een opdracht, een aantal onderzoeken verricht aan de hand van openbaar beschikbare bronnen die hem aldus in staat stellen een eerste profiel van zijn potentiële cliënt op te stellen. Deze openbare bronnen omvatten meer bepaald de website van de cliënt zelf, het Belgisch Staatsblad, de Kruispuntbank, de Nationale Bank van België, de FSMA (meer bepaald wat de informatie over administratieve sancties betreft) en alle andere analyse- en zoekprogramma's ('search engines') die ter beschikking worden gesteld door onafhankelijke³ of officiële bronnen of door een lokale administratieve overheid. Er dient in het bijzonder te worden geverifieerd of de cliënt (met inbegrip van de lasthebber en de uiteindelijke begunstigde(n) waarvan de beroepsbeoefenaar het bestaan kent) niet werd opgenomen in bepaalde lijsten waarnaar de beroepsbeoefenaar kan verwijzen⁴.

2.6. Voor zover de cliënt een laag witwasrisico inhoudt en onder een aantal andere welbepaalde voorwaarden⁵, is een relatieve soepelheid evenwel toegestaan voor de vereiste om het klantenonderzoek uit te voeren alvorens een langdurige zakenrelatie aan te gaan.

Hiervoor is het noodzakelijk dat de beroepsbeoefenaar voorafgaand bij de potentiële cliënt een aantal stappen heeft ondernomen zoals voorzien in zijn acceptatieprocedures en/of externe bronnen heeft geraadpleegd (zoals voormelde bronnen) teneinde zich te vergewissen van het witwasrisico van deze potentiële cliënt.

Het is aanbevolen om het klantenonderzoek te verrichten vóór de aanvang van de werkzaamheden. Dit klantenonderzoek dient in ieder geval zo snel mogelijk

² Punt 3 heeft betrekking op de technische aspecten van de aanvaarding van een controleopdracht.

³ Belfirst, Obis, Duns & Bradstreet, Graydon, Infobase, Vadis, enz.

⁴ Een voorbeeld van dergelijke lijsten is:

http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/list/version4/global/e_ctlview.html#alphaList

<http://www.treasury.gov/ofac/downloads/t11sdn.pdf>.

⁵ Deze voorwaarden zijn omschreven in punt 3.1. van de antiwitwasnorm.

te worden afgerond, en verplicht voordat de beroepsbeoefenaar zijn verslag indient of het resultaat van zijn opdracht voorlegt.

In deze gevallen legt de beroepsbeoefenaar een verhoogde waakzaamheid aan de dag ten aanzien van zijn cliënt totdat de identiteit van alle betrokken personen geverifieerd is.

2.7. Het is nuttig de aandacht te vestigen op het feit dat het klantenonderzoek met betrekking tot de lasthebbers geen verplichte voorwaarde is om een zakenrelatie met een cliënt te kunnen aan te gaan: de beroepsbeoefenaar dient een klantenonderzoek te verrichten bij de lasthebber uiterlijk op het moment dat deze van plan is om daadwerkelijk de eerste daad in naam en voor rekening van de cliënt te stellen (d.w.z. op het moment dat hij de opdrachtbrief ondertekent). In het kader van een commissarismandaat kan het klantenonderzoek bij de ondertekenaar(s) van de opdrachtbrief worden verricht na het klantenonderzoek dat dient te worden verricht alvorens de zakenrelatie wordt aangegaan.

2.8. Het is mogelijk dat op de beroepsbeoefenaar een beroep wordt gedaan door de leden van zijn netwerk met het oog op het uitvoeren van bepaalde prestaties (zoals opdrachten die betrekking hebben op technische adviezen) zonder dat de beroepsbeoefenaar door het lid van het netwerk wordt ingelicht over de identiteit van de uiteindelijke begunstigde van deze prestaties. In dit geval dient de uiteindelijke begunstigde niet te worden geïdentificeerd als aan de volgende voorwaarden voldaan is:

- a) er is geen enkele contractuele relatie noch enig contact tussen de beroepsbeoefenaar en de uiteindelijke begunstigde;
- b) het resultaat van de prestaties (verslagen, adviezen, enz.) wordt uitsluitend aan het lid van het netwerk meegedeeld;
- c) de beroepsbeoefenaar factureert de honoraria aan het lid van zijn netwerk.

c. Identificatie met het oog op de instandhouding van of in de loop van de zakenrelatie

2.9. De regelgeving bepaalt tevens dat de uitvoering van het klantenonderzoek noodzakelijk is voor de instandhouding van de zakenrelatie.

2.10. De beroepsbeoefenaar wordt aanbevolen om, tijdens de uitvoering van de procedures met betrekking tot de instandhouding en voortzetting van de relatie met de cliënt die hij in het kader van zijn interne procedures heeft geïmplementeerd, na te gaan of de informatie waarover hij in verband met het eerder verrichte klantenonderzoek beschikt, nog steeds actueel is.

2.11. Het is ook niet ongebruikelijk dat in de loop van de zakenrelatie (dit is in het bijzonder het geval in de loop van het commissarismandaat) de cliënt zich wendt tot de beroepsbeoefenaar voor andere wettelijke of conventionele opdrachten. In dit kader dient niet systematisch een nieuw klantenonderzoek te worden verricht zolang de informatie die verband houdt met de cliënt, zijn

lasthebber en zijn uiteindelijke begunstigde(n), nog steeds actueel is. De beroepsbeoefenaar wordt evenwel aanbevolen om zich bij de cliënt ervan te vergewissen dat de informatie waarover hij beschikt, nog steeds actueel is en dat de risicogevoeligheid ongewijzigd blijft. Daarenboven is het nuttig dat de beroepsbeoefenaar nagaat welke bedoelingen van de cliënt aan de oorsprong liggen van deze wettelijke of conventionele opdracht.

2.12. Als er vermoedens van witwassen van geld of financiering van terrorisme rijzen na het aangaan van de zakenrelatie met toepassing van een vrijstelling van de identificatieverplichting (specifieke verrichting voor een bedrag van minder dan 10.000 euro of gevallen van vrijstelling beschreven in punt 4 hierna), dan dient de beroepsbeoefenaar zo snel mogelijk de betrokken cliënt en zijn lasthebber en uiteindelijke begunstigde(n) alsnog te identificeren en hun identiteit te verifiëren. In geval van twijfel over de identificatiegegevens of als geen klantenonderzoek kan worden verricht, mag de beroepsbeoefenaar de zakenrelatie niet in stand houden⁶.

3. Identificatiegegevens en bewijsstukken die hierop betrekking hebben

3.1. Het klantenonderzoek hangt af van de risicogevoeligheid van de cliënt en zijn lasthebber en uiteindelijke begunstigde(n), alsook van de gewenste zakenrelatie of verrichting.

3.2. In bepaalde omstandigheden kan de beroepsbeoefenaar worden vrijgesteld van het klantenonderzoek (overeenkomstig punt 4 hierna). In andere gevallen zal de beroepsbeoefenaar de waakzaamheid moeten verhogen (zoals omschreven in punten 5 en 6.b hierna).

3.3. De elementen waarvoor het klantenonderzoek dient te worden verricht, hangen af van de cliëntcategorie (rechtspersoon, natuurlijke persoon, juridische constructie), de activiteitssector waarin deze cliënt werkzaam is, de geografische ligging van zijn activiteit(en) (risicolanden of "coöperatieve" landen), of nog van de aard van de verrichting of zakenrelatie. Bij wijze van voorbeeld zal een terugkerende relatie in de hoedanigheid van commissaris in het kader van een wettelijke controleopdracht (*statutory audit*) wellicht minder risico vertonen dan een specifieke opdracht met betrekking tot wijzigingen in de structuur van een rechtspersoon.

a. Voor natuurlijke personen

3.4. Onder natuurlijke personen waarvoor een klantenonderzoek dient te worden uitgevoerd, kan worden verstaan:

- a) de cliënt;
- b) de lasthebber die optreedt in naam en voor rekening van een andere natuurlijke persoon, rechtspersoon of juridische constructie. In het geval van een rechtspersoon of juridische constructie kan deze lasthebber:

⁶ Cf. punten 6.3 en 6.4 van de omzendbrief.

- in verband staan met de rechtspersoon of juridische constructie (als bestuurder, financieel directeur, algemeen directeur, zaakvoerder, enz.);
 - ook een derde zijn die extern is aan deze rechtspersoon of juridische constructie (advocaat, curator, vereffenaar, enz.);
- c) de uiteindelijke begunstigde, zijnde:
- enerzijds de natuurlijke personen die de uiteindelijke begunstigten zijn van hetzij een vennootschap, hetzij een rechtspersoon met uitzondering van een vennootschap (stichting, vzw, trust of fiducie) hetzij een juridische constructie.

Geval 1: als de cliënt een handelsvennootschap of een vennootschap met een handelsvorm is, gaat het om de natuurlijke persoon die uiteindelijk meer dan 25 % van de aandelen, van de stemrechten of van het vermogen van de vennootschap rechtstreeks of onrechtstreeks bezit of om elke persoon die de controle over het bestuur van de vennootschap heeft. Met andere woorden, deze definitie beoogt de belangrijke aandeelhouders of vennoten in wier belang de vennootschap wordt beheerd, alsook de personen die een feitelijke controle over de vennootschap uitoefenen door het waarnemen van een mandaat in het bestuursorgaan en die om die reden een invloed op het beheer uitoefenen.

Geval 2: als de cliënt hetzij een rechtspersoon is maar geen vennootschap, hetzij een juridische constructie, dan beoogt de begunstigde elke natuurlijke persoon die 25 % van het vermogen van de cliënt bezit of de controle hierover heeft, meer bepaald door het waarnemen van een mandaat binnen het bestuursorgaan;

- anderzijds de natuurlijke persoon ten voordele van wie een verrichting wordt gedaan of een zakenrelatie wordt aangegaan⁷. Met andere woorden: de natuurlijke persoon die “het grootste voordeel haalt uit de verrichting of zakenrelatie en die bovendien de initiatiefnemer is van de verrichting of zakenrelatie. Dit impliceert dat de uiteindelijke begunstigde in staat is om aan de persoon via wie hij handelt, (eventueel gedeeltelijke) instructies te geven voor het doen van de verrichting of het aangaan van de zakenrelatie, of minstens alle of een deel van de voorwaarden ervan te bepalen”⁸. Het is niet uitzonderlijk dat de uiteindelijke begunstigten van een cliënt tot de twee categorieën behoren. Het betreft hier meer bepaald gevallen van uitbesteding of bemiddeling.

⁷ In dit geval kan de cliënt zowel een natuurlijke persoon als een rechtspersoon of een andere juridische constructie zijn.

⁸ Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, *Parl. St. Kamer* 2008-2009, nr. 52-1988/001, p. 34.

3.5. Wat het klantenonderzoek betreft, dient een onderscheid te worden gemaakt tussen een natuurlijke persoon die optreedt als hetzij cliënt of lasthebber, hetzij uiteindelijke begunstigde.

Geval 1:

3.6. Als de te identificeren persoon een cliënt of lasthebber is, heeft het klantenonderzoek verplicht betrekking op zijn naam en voornaam, alsook op zijn geboortedatum en geboorteplaats en, in de mate van het mogelijke, ook op zijn adres.

3.7. Wat het adres betreft, gaat het om een middelenverplichting: de informatie over het adres dient immers slechts te worden verzameld in de mate van het mogelijke. Concreet houdt dit minder strengere vereisten in op het vlak van de identiteitsverificatie: het adres dient derhalve niet te worden geverifieerd aan de hand van een bewijsstuk; een eenvoudige melding van de cliënt kan voldoen als de bewijsstukken deze informatie niet vermelden, voor zover de cliënt, zakenrelatie of verrichting geen specifiek risico op witwassen van geld of financiering van terrorisme inhoudt. Als echter blijkt dat de cliënt, zakenrelatie of verrichting een specifiek risico op witwassen van geld of financiering van terrorisme inhoudt, is het nuttig dat de beroepsbeoefenaar bijkomende maatregelen treft om de adresgegevens waarover hij beschikt, te kunnen staven. Als de cliënt op afstand wordt geïdentificeerd, wat een verhoogd witwasrisico kan inhouden, zou bijvoorbeeld een brief of opdrachtbrief kunnen worden verstuurd naar het door de cliënt opgegeven adres, waarin wordt aangegeven dat de cliënt het aan die brief gehechte ontvangstbewijs of een ondertekend afschrift van de opdrachtbrief dient terug te sturen.

3.8. Wat de identiteitsverificatie aan de hand van bewijsstukken betreft, dient een onderscheid te worden gemaakt tussen de *face-to-face*-verificatie en de verificatie op afstand die verscherpte klantenonderzoeksmatregelen vereist.

3.9. De *face-to-face*-identificatie dient te worden geverifieerd aan de hand van de volgende geldige officiële documenten:

- a) Belgische natuurlijke persoon: identiteitskaart; een geldig paspoort kan worden beschouwd als een aan de identiteitskaart gelijkwaardig document;
- b) in België gevestigde natuurlijke persoon met buitenlandse nationaliteit: een document dat hem door de Belgische overheden wordt uitgereikt conform zijn statuut op het Belgisch grondgebied (verblijfsvergunning, bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister);
- c) buitenlandse natuurlijke persoon met woonplaats in het buitenland: elk officieel identiteitsdocument zoals de identiteitskaart, het paspoort, het rijbewijs, de belastingaangifte (VS), de socialezekerheidskaart, enz.

3.10. Als de cliënt niet fysiek aanwezig is, dit wil zeggen in het licht van de identiteitsverificatie op afstand, dient de beroepsbeoefenaar passende maatregelen te treffen. De verificatie kan gebeuren:

- a) hetzij aan de hand van een latere *face-to-face*-identificatie zonder evenwel de in punt 2 van deze omzendbrief bepaalde termijnen te overschrijden;
- b) hetzij aan de hand van de (Belgische of buitenlandse) elektronische identiteitskaart;
- c) hetzij aan de hand van een gekwalificeerd certificaat⁹.

Het is belangrijk dat de beroepsbeoefenaar zich de vraag stelt of de cliënt niet zijn toevlucht tot deze procedure van identificatie op afstand neemt teneinde zijn echte identiteit te verhullen. Dit risico zou weleens nog groter kunnen blijken te zijn als de aangegane relatie eenmalig van opzet is. In dit geval helpt de identiteitsverificatie aan de hand van de elektronische identiteitskaart om het risico op een fout te verkleinen.

3.11. In alle gevallen, ongeacht de vraag of het gaat om de verificatie van de *face-to-face*-identificatie of de verificatie op afstand, kan de verificatie geldig worden gedaan aan de hand van een kopie van elk ander bewijsstuk dat voortvloeit uit bijkomend onderzoek via analyse- en zoekprogramma's (*search engines*) die ter beschikking worden gesteld door onafhankelijke of officiële bronnen, of aan de hand van statuten, publicaties en lijsten van internationale mandaten, voor zover:

- a) de cliënt een laag risico op witwassen van geld of financiering van terrorisme inhoudt¹⁰;
- b) die identificatie gedaan wordt met het oog op het aangaan van de zakenrelatie;
- c) het bewijsstuk relevant en geloofwaardig is.

3.12. De keuze van het document ter staving en verificatie van de identificatiegegevens is afhankelijk van de risicogevoeligheid van de cliënt. Aldus is het gebruik van elk ander hierboven vermeld bewijsstuk slechts geldig voor zover de identificatie erop gericht is een zakenrelatie aan te gaan en de beroepsbeoefenaar van mening is dat noch de cliënt noch de zakenrelatie specifieke risico's op witwassen van geld of terrorismefinanciering inhoudt, rekening houdend met de risicocategorieën die vastgesteld zijn via zijn acceptatiebeleid inzake cliënten en opdrachten ('engagements').

3.13. Bovendien kan de beroepsbeoefenaar een aantal bijkomende specifieke maatregelen treffen om de identificatiegegevens van de cliënt te staven en de kennis die hij van deze laatste heeft, te verbeteren.

Deze maatregelen kunnen onder meer het volgende inhouden:

⁹ De voorwaarden waaraan dit soort certificaat dient te voldoen, zijn beschreven in paragraaf 4.4, 2° van de antiwitwasnorm.

¹⁰ De identificatie op afstand van de lasthebber van een cliënt houdt volgens de wet niet noodzakelijk een verhoogd risico op witwassen van geld en financiering van terrorisme in (art. 12, § 2 van de wet).

- a) dat wordt geëist dat de cliënt een of meer bijkomende documenten, zoals een belastingaangifte, paspoort, rijbewijs, socialezekerheidskaart, geboortebewijs, enz., voorlegt;
- b) dat de beschikbare informatie wordt getoetst aan de informatie die kan worden ingewonnen via betrouwbare buitenlandse bronnen zoals van de cliënt onafhankelijke externe bronnen of analyse- en zoekprogramma's (*search engines*);
- c) dat een procedure wordt ingevoerd waarbij de cliënt in een later stadium 'face to face' wordt geïdentificeerd;
- d) dat, indien van toepassing, ervoor wordt gezorgd dat geregeld post op naam wordt verstuurd en dat wordt gezorgd voor een follow-up van de terugkerende post, enz.

Geval 2:

3.14. Wat het klantenonderzoek met betrekking tot de uiteindelijke begunstigde(n) betreft, zal de beroepsbeoefenaar in eerste instantie de geloofwaardigheid van de door zijn cliënt meegedeelde informatie onderzoeken.

3.15. Er dient immers te worden aangestipt dat het klantenonderzoek bij de uiteindelijke begunstigten gedeeltelijk tot de verantwoordelijkheid van de cliënt behoort: de regelgeving legt de rechtspersonen op de vereiste informatie over hun uiteindelijke begunstigde(n) mee te delen. Deze mededeling kan gebaseerd zijn op documenten zoals de oprichtingsakte van de rechtspersoon, het aandeelhouders- of vennotenregister, de lijst van de aanwezigheden op algemene vergaderingen en, voor de naamloze vennootschappen, meldingen die ontvangen zijn in uitvoering van artikel 515bis van het Wetboek van vennootschappen.

3.16. De beroepsbeoefenaar dient de relevantie en de geloofwaardigheid van deze informatie te verifiëren, meer bepaald aan de hand van betrouwbare externe bronnen zoals de publicaties in het Belgisch Staatsblad, Kbis (handelsregister), de Kamers van Koophandel, de Luxemburgse wetgeving (*Mémorial Luxembourgeois*), bepaalde op het internet beschikbare analyse- en zoekprogramma's (*search engines*), enz.

3.17. Wat de uiteindelijke begunstigten van rechtspersonen betreft, wordt aanbevolen dat de beroepsbeoefenaar een duidelijk beeld verkrijgt van de structuur van de rechtspersoon, van de processen hiervan, alsook van de wijze waarop het eigendomsrecht op deze rechtspersoon wordt uitgeoefend.

3.18. Enkel natuurlijke personen kunnen als uiteindelijke begunstigten worden beschouwd. Als een cliënt een zakenrelatie wil aangaan of een occasionele verrichting wil uitvoeren in eigen naam maar voor rekening of ten voordele van een vennootschap, een andere rechtspersoon of een juridische constructie, dienen de natuurlijke personen die de uiteindelijke eigenaars zijn van die vennootschap, rechtspersoon of juridische constructie dan wel de uiteindelijke

controle hebben over die vennootschap, rechtspersoon of juridische constructie, als uiteindelijke begunstigden van de cliënt te worden geïdentificeerd.

3.19. Het klantenonderzoek bij de uiteindelijke begunstigde(n) gaat gepaard met een grotere soepelheid dan voor de cliënten of hun lasthebbers: aangezien er geen rechtstreekse relatie bestaat met de uiteindelijke begunstigde(n), is de identificatie van de geboorteplaats en -datum en van het adres enkel in de mate van het mogelijke vereist, wat impliceert dat het om een middelenverplichting gaat. De identificatie van de naam en de voornaam blijft echter verplicht (resultaatsverbintenis). Met betrekking tot de identiteitsverificatie dient de beroepsbeoefenaar ook passende maatregelen te treffen die zijn afgestemd op het risico dat de cliënt inhoudt op het vlak van witwassen van geld of terrorismefinanciering (middelenverbintenis).

3.20. Er dient te worden opgemerkt dat het niet ongebruikelijk is dat een persoon die op grond van zijn mandaat binnen de vennootschap als uiteindelijke begunstigde wordt beschouwd, ook optreedt als lasthebber omdat hij de rechtspersoon vertegenwoordigt in zijn relatie met de beroepsbeoefenaar. Deze persoon dient dan te worden geïdentificeerd en het voorwerp uit te maken van verificatiemaatregelen in de hoedanigheid van lasthebber.

3.21. Voor rechtspersonen met uitzondering van vennootschappen en voor andere juridische constructies (verenigingen zonder winstoogmerk, EESV's, trusts, fiducieën, stichtingen, enz.) waarvoor het niet mogelijk is een of meer personen te identificeren als uiteindelijke begunstigde(n), volstaat het in abstracto de groep personen aan te wijzen in wier belang deze rechtspersoon of juridische constructie werd opgericht of werkzaam is zonder verplichte identificatie van de personen die van deze groep deel uitmaken. Dit is meer bepaald het geval voor Belgische of internationale beroepsverenigingen die een aantal activiteitensectoren groeperen.

3.22. Overgangsperiode : De regelgeving voorziet in een overgangsperiode die loopt tot 5 februari 2015, waardoor de identificatiegegevens inzake de geboortedatum en -plaats van natuurlijke personen die overeenkomen met bestaande klanten, kunnen worden bijgewerkt. De overgangsperiode die de bijwerking van identificatiegegevens inzake de voornaam, de naam en het adres van begunstigden van bestaande cliënten mogelijk maakt, zal evenwel eindigen op 5 februari 2012.

b. Rechtspersonen en andere juridische constructies¹¹

3.23. Het klantenonderzoek heeft betrekking op:

- a) de maatschappelijke naam;
- b) de maatschappelijke zetel;
- c) de lijst van bestuurders, zaakvoerders, enz.;

¹¹ Handelsvennootschappen of vennootschappen met handelsvorm, bijkantoren, vzw's, EESV's, consortiums, OFP's, trusts, stichtingen, enz.

- d) de kennisname van de bepalingen inzake de bevoegdheid om de rechtspersoon te verbinden;
- e) de lasthebber die de cliënt vertegenwoordigt in zijn zakenrelatie met de beroepsbeoefenaar (identificatie van de lasthebber en van zijn bevoegdheid om de vennootschap te verbinden);
- f) de uiteindelijke begunstigde(n).

3.24. De identificatiegegevens dienen te worden geverifieerd aan de hand van documenten die bewijskracht hebben in het recht dat van toepassing is op de rechtspersoon of op de juridische constructie, die werden verkregen hetzij via de cliënt, hetzij via officiële bronnen of informatiebronnen die door de beroepsbeoefenaar betrouwbaar worden geacht.

3.25. Rekening houdend met de risicogevoeligheid van de cliënt wordt de beroepsbeoefenaar ook aanbevolen om bepaalde identificatiegegevens te verifiëren aan de hand van externe onafhankelijke bronnen of analyse- en zoekprogramma's (*search engines*).

3.26. De identificatieverificatie zal worden gedaan aan de hand van de volgende documenten:

- a) als de cliënt een rechtspersoon naar Belgisch recht of een juridische constructie onderworpen aan het Belgisch recht is, dan dient zijn identiteit aan de hand van de volgende bewijsstukken te worden geverifieerd¹²:
 - de gecoördineerde statuten of de geactualiseerde statuten die ter griffie van de rechtbank van koophandel zijn neergelegd of in de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad zijn gepubliceerd;
 - de lijst van de bestuurders en de bekendmaking van hun benoeming in het Belgisch Staatsblad, of enig ander bewijsstuk aan de hand waarvan hun hoedanigheid van bestuurder kan worden bewezen, zoals elke publicatie in het Belgisch Staatsblad waarin die personen als bestuurders worden vermeld, de bij de Nationale Bank van België neergelegde jaarrekening of nog het jaarverslag;
 - de recentste publicatie van de vertegenwoordigingsbevoegdheden van de rechtspersoon in het Belgisch Staatsblad; of
 - enig ander document dat afkomstig is van betrouwbare, onafhankelijke externe bronnen of analyse- en zoekprogramma's (*search engines*) als de cliënt, zakenrelatie of verrichting een laag risico op witwassen van geld of terrorismefinanciering inhoudt.

Er dient te worden opgemerkt dat, als een bestuurder de rechtspersoon zou dienen te vertegenwoordigen in zijn relatie met de beroepsbeoefenaar, een klantenonderzoek met betrekking tot de lasthebber dient te worden uitgevoerd.

¹² Documenten die kunnen worden verkregen via externe leveranciers.

De beroepsbeoefenaar zal erover waken dat de persoon die de opdrachtbrief ondertekent, de bevoegdheid heeft om de cliënt te verbinden en dit op basis van hetzij de bekendmaking van de overdracht van bevoegdheden die hij geniet hetzij een mandaat.

Als de lasthebber die de rechtspersoon of de juridische constructie in de zakenrelatie met de beroepsbeoefenaar verbindt, ook een rechtspersoon of een juridische constructie is, dient deze lasthebber te worden geïdentificeerd overeenkomstig de op rechtspersonen en juridische constructies toepasbare regels en dient het mandaat te worden vastgelegd overeenkomstig de hierboven aangehaalde regels.

De uiteindelijke begunstigen dienen te worden geïdentificeerd en hun identiteit geverifieerd op basis van de hierboven aangehaalde regels.

b) Rechtspersoon of juridische constructie naar buitenlands recht: de identiteit dient te worden geverifieerd aan de hand van gelijkaardige bewijsstukken als deze gebruikt in België, zoals:

- Kbis (handelsregister), Luxemburgse wetgeving (*Mémorial Luxembourgeois*), Kamer van Koophandel; of
- enig ander document dat afkomstig is van betrouwbare, onafhankelijke externe bronnen of analyse- en zoekprogramma's (*search engines*) als de cliënt, zakenrelatie of verrichting een laag risico op witwassen van geld of terrorismefinanciering inhoudt.

c. Splitsing van rechten en andere onverdeelldheden

3.27. Als de cliënt een onverdeelldheid is, moeten de identificatie en identiteitsverificatie worden uitgevoerd voor elke onverdeelde eigenaar. Bij splitsing van rechten moeten deze verplichtingen worden uitgevoerd voor de vruchtgebruikers, erfpachters of opstalhouders. In deze gevallen houdt de identificatieplicht van de uiteindelijke begunstigen in dat de naakte eigenaars, de eigenaars in het kader van een erfpachtovereenkomst en de opstalgevers in het kader van een opstalovereenkomst moeten worden geïdentificeerd en dat hun identiteit moet worden geverifieerd.

3.28. Er dient evenwel te worden opgemerkt dat trusts, feitelijke verenigingen, fiducieën of andere juridische constructies zonder rechtspersoonlijkheid niet als onverdeelldheid worden beschouwd.

3.29. Er dient tevens te worden opgemerkt dat de verenigingen van mede-eigenaars, zoals bedoeld in artikel 577-5 en volgende van het Burgerlijk Wetboek, evenmin als onverdeelldheden worden beschouwd.

d. Klantenonderzoek met betrekking tot het voorwerp en de aard van de zakenrelatie of verrichting

3.30. Afgezien van de identificatie en de identiteitsverificatie van de cliënt, dienen overeenkomstig de regelgeving bepaalde klantenonderzoeken te worden

uitgevoerd die betrekking hebben op het voorwerp en de aard van de zakenrelatie. Met het oog hierop dient de beroepsbeoefenaar kennis te nemen van de bedoelingen van de cliënt aan de hand van het type verrichtingen dat hij wenst uit te voeren. Dit is in het bijzonder het geval als een beroep wordt gedaan op een beroepsbeoefenaar met het oog op het uitvoeren van bepaalde wettelijke opdrachten (zodra de vennootschap geen commissaris dient te benoemen) zoals de inbreng in natura, de ontbinding van vennootschappen, fusies of andere opdrachten die al dan niet vallen buiten het klassiek kader waarbinnen de beroepsbeoefenaar werkzaam is (waarderingsopdrachten, due-diligenceonderzoek, enz.).

3.31. Dit onderzoek zal afhangen van de volgende elementen:

- a) de activiteitssector waarbinnen de cliënt werkzaam is;
- b) de geografische ligging van de activiteiten;
- c) de risicogevoeligheid van de cliënt;
- d) de samenhang tussen de activiteiten van de cliënt en de aard van de zakenrelatie of verrichting (kennelijke economische grondslag en legitimiteit);
- e) de hoedanigheid van de betrokken personen.

3.32. Dit klantenonderzoek heeft als doel enerzijds informatie over de door de cliënt uitgevoerde of uit te voeren activiteit te verzamelen en anderzijds zich te vergewissen van de samenhang tussen de aangegeven activiteit en de boekhoudkundige en financiële gegevens waarvan men in het kader van de opdracht kennis heeft. Uiteraard vervult de beroepsbeoefenaar niet de rol van onderzoeker.

De beroepsbeoefenaar kan steunen op bronnen zoals de reconciliatie van de gegevens met de statuten, het onderzoek van de website van de cliënt, de via externe databanken verkregen informatie en het jaarverslag.

Hiertoe voert de beroepsbeoefenaar dit onderzoek uit op het moment dat de zakenrelatie wordt aangegaan of de verrichting wordt uitgevoerd en dient hij waakzaam te blijven gedurende de volledige duur van deze zakenrelatie of verrichting, rekening houdend met het risicoprofiel van de cliënt. In het verlengde van deze voortdurende waakzaamheid wordt de beroepsbeoefenaar aanbevolen om toe te zien op de actualisering van de van zijn cliënt verkregen informatie. Deze actualisering zou immers kunnen wijzen op veelvuldige wijzigingen die, in het geval van een cliënt die een hoog risicoprofiel inhoudt, bijzondere aandacht zouden kunnen vereisen (wijziging van de maatschappelijke naam of maatschappelijke zetel, wijziging van de belangrijkste aandeelhouders en/of van de bestuurders, fusies, overnames, vereffeningen, enz.).

4. Vrijstellingen van de identificatieverplichting

4.1. De regelgeving voorziet in diverse vrijstellingen van de identificatieverplichting om reden van het persoonlijke profiel van de betrokken cliënt of van zijn uiteindelijke begunstigde(n) als:

- a) de cliënt of de uiteindelijke begunstigde een kredietinstelling is of een financiële instelling die in België, in een van de EER-landen of in een van de FAG-Lidstaten gevestigd is;
- b) de cliënt of de uiteindelijke begunstigde een beursgenoteerde vennootschap is waarvan de effecten in een EER-land zijn toegelaten tot verhandeling op een gereguleerde markt¹³;
- c) de cliënt of de uiteindelijke begunstigde een Belgische openbare instantie of een Belgisch overheidsbedrijf is (federale, communautaire, gewestelijke, provinciale of gemeentelijke overheid, beroepsorden zoals het IAB of het IBR, overheidsbedrijven zoals de Post, Belgacom, BATC, BIAC of de NMBS);
- d) de cliënt of de uiteindelijke begunstigde een Europese overheid of openbare instelling is.

4.2. Deze vrijstelling van de identificatieverplichting heeft betrekking op zowel de cliënt zelf als op zijn lasthebbers en uiteindelijke begunstigden.

4.3. De beroepsbeoefenaar wordt aanbevolen om schriftelijk vast te leggen op welk(e) document(en) hij zich heeft gebaseerd bij zijn beslissing om van de vrijstelling van de identificatieverplichting gebruik te maken, en deze bij te houden. Deze procedure kan een onderdeel van de cliëntacceptatieprocedure vormen.

4.4. Bovendien kan de beroepsbeoefenaar in geen geval een beroep doen op een vrijstelling van de identificatieverplichting zodra de omstandigheden vermoedens van witwassen van geld meebrengen op het moment dat de zakenrelatie aangegaan wordt of daarna. In dit geval dient de beroepsbeoefenaar over te gaan tot de identificatie, overeenkomstig wat in deze omzendbrief ter zake bepaald is. De beroepsbeoefenaar dient ook te beslissen of een melding aan de CFI nodig is. Als het kantoor over een verantwoordelijke voor de toepassing van de wet beschikt, dient de beroepsbeoefenaar deze persoon op de hoogte te brengen via een schriftelijk verslag. De verantwoordelijke voor de toepassing van de wet dient dan te bepalen of de omstandigheden verantwoorden dat een vermoeden aan de CFI wordt gemeld¹⁴.

¹³ Bij gebrek aan een koninklijk besluit tot vastlegging van de lijst van derde landen is de vrijstelling thans enkel van toepassing op de beursgenoteerde vennootschappen op een gereguleerde markt in een EER-land.

¹⁴ De problematiek van de melding aan de CFI zal later worden behandeld.

5. Verhoogde waakzaamheid

5.1. De regelgeving bepaalt verscheidene situaties waarvan wordt aangenomen dat zij een verhoogd risico op witwassen van geld of terrorismefinanciering kunnen inhouden en die daarom een verhoogde waakzaamheid ten aanzien van de cliënten vereisen.

5.2. Het gaat hier meer bepaald om de situaties waarin:

- a) de identificatie en identiteitsverificatie van de cliënt worden uitgevoerd op afstand;
- b) de cliënt, zijn lasthebber, een van zijn uiteindelijke begunstigden of een van zijn verwanten een “politiek prominente persoon” zijn die in het buitenland woont (*cf. infra*).

5.3. Dit is echter geen uitputtende opsomming: een verhoogde waakzaamheid dient tevens aan de dag te worden gelegd bij elke andere situatie die een verhoogd risico op witwassen van geld of terrorismefinanciering inhoudt. De beroepsbeoefenaar dient dan bijkomende informatie in te winnen. Die informatie kan met name betrekking hebben op de beroepsactiviteiten, de bedrijfstak en de inkomstenbronnen van de cliënt, alsook op de herkomst van de fondsen of van zijn vermogen, enz.

6. Bijzondere gevallen

a. Derde-zaakaanbrenger

6.1. De procedures inzake de identificatie en identiteitsverificatie van een cliënt die door een derde-zaakaanbrenger wordt vertegenwoordigd, werden vereenvoudigd om een herhaling van de cliëntidentificatieprocedures te vermijden, wat aanleiding zou geven tot vertraging en inefficiëntie. De voorstelling van cliënten die reeds werden geïdentificeerd, dient derhalve te worden toegelaten, onder voorbehoud van de gepaste waarborgen.

Er kan slechts een beroep worden gedaan op een derde-zaakaanbrenger als deze zelf onderworpen is aan eenzelfde of gelijkwaardige verplichting om een klantenonderzoek te verrichten.

Bijgevolg beperkt de regelgeving de categorie van personen die kunnen handelen als derde-zaakaanbrenger tot:

- a) kredietinstellingen of financiële instellingen gevestigd in een EER-land of in een FAG-Lidstaat;

- b) bedrijfsrevisoren, externe accountants, externe belastingconsulenten, externe boekhouders-fiscalisten, notarissen of andere onafhankelijke beoefenaars van juridische beroepen zoals advocaten gevestigd in een EER-land¹⁵.

6.2. Er kan een beroep worden gedaan op een derde-zaakaanbrenger voor de volgende verplichtingen:

- a) de identificatie en identiteitsverificatie van de cliënt, diens lasthebbers en diens uiteindelijke begunstigen;
- b) de actualisering van de identificatiegegevens aan de hand van documenten die door de derde-zaakaanbrenger zelf werden overhandigd, zelfs indien de documenten en gegevens waarop de klantenonderzoeken betrekking hebben, verschillen van deze die worden vereist voor een beroepsbeoefenaar.

6.3. De beroepsbeoefenaar die een beroep doet op een derde-zaakaanbrenger:

- a) dient contact op te nemen met deze laatste met het oog op het inwinnen van de inlichtingen over de identiteit van de cliënt; de derde-zaakaanbrenger dient deze informatie te verstrekken zodra de beroepsbeoefenaar daarom verzoekt;
- b) heeft de mogelijkheid om te beslissen of hij al dan niet een afschrift wenst te verkrijgen van de bewijsstukken waarop de derde-zaakaanbrenger zich heeft gebaseerd. Dit zal afhankelijk zijn van de risicogevoeligheid van de cliënt, zijn lasthebber, zijn uiteindelijke begunstigde(n) en van de zakenrelatie of uit te voeren verrichting. Dit zal ook het geval zijn als de beroepsbeoefenaar twijfels heeft over de identiteit van zijn cliënt, of nog met het oog op het beantwoorden van een door de overheden gestelde vraag.

6.4. Er kan slechts een beroep worden gedaan op een derde-zaakaanbrenger voor zover deze laatste persoonlijk de identificatie van de cliënt heeft gedaan. Een trapsgewijs verrichte identificatie is immers niet toegelaten. Dit betekent tevens dat de beroepsbeoefenaar dient te onderzoeken of de door de derde-zaakaanbrenger meegedeelde identiteitsgegevens volledig en toereikend zijn. As dit niet het geval is, wordt de beroepsbeoefenaar aanbevolen om:

- a) contact op te nemen met de derde-zaakaanbrenger teneinde een afschrift van de bewijsstukken te verkrijgen; en
- b) als hij dit nodig acht, de identificatie en identiteitsverificatie van de cliënt, diens lasthebber en/of diens uiteindelijke begunstigen aan te vullen, te corrigeren of over te doen.

¹⁵ De regelgeving biedt ook de mogelijkheid om een beroep te doen op een dergelijke derde-zaakaanbrenger die gevestigd is in een niet-EU-Lidstaat die vereisten inzake het klantenonderzoek oplegt die van dezelfde aard zijn als de vereisten die gelden binnen de EU-Lidstaten. Net zoals voor de vrijstellingen van de identificatieverplichting werd het koninklijk besluit houdende vastlegging van de lijst van landen die aan deze gelijkwaardige vereisten beantwoorden, nog steeds niet aangenomen. Derhalve kan thans slechts gebruik worden gemaakt van dit systeem van derde-zaakaanbrenger voor zover deze in een EER-land gevestigd is.

6.5. Het is belangrijk de aandacht erop te vestigen dat de eindverantwoordelijkheid voor het klantenonderzoek, zelfs indien dit onderzoek wordt uitgevoerd door een derde-zaakaanbrenger, bij de beroepsbeoefenaar ligt. De beroepsbeoefenaar wordt derhalve aanbevolen om:

- a) in het dossier van de cliënt met documentatie te onderbouwen dat de voorwaarden om een beroep te kunnen doen op een derde-zaakaanbrenger, vervuld zijn;
- b) in bepaalde gevallen de bevestiging te verkrijgen dat het klantenonderzoek persoonlijk door de derde-zaakaanbrenger verricht werd;
- c) aan de hand van de cliëntacceptatieprocedure over te gaan tot het inschatten van de risicogevoeligheid van de cliënt, diens lasthebber, diens uiteindelijke begunstigde(n), de zakenrelatie of de uit te voeren verrichting;
- d) aangezien de regelgeving, voor zover aan de hierboven vermelde vereisten voldaan is, de mogelijkheid om op een derde-zaakaanbrenger een beroep te doen niet uitsluit, rekening houdend met het verhoogd risico op witwassen van geld of terrorismefinanciering, aandachtig de door de derde-zaakaanbrenger bezorgde informatie en bewijsstukken te onderzoeken en, in voorkomend geval, met deze laatste contact op te nemen teneinde een aantal bijkomende inlichtingen te verzamelen. In geval van twijfel is het ook nuttig bepaalde aanvullende onderzoeken te verrichten aan de hand van voormelde bronnen.

6.6. Het beroep doen op een derde-zaakaanbrenger kan in het bijzonder nuttig blijken tussen confraters, meer bepaald in geval van opvolging in eenzelfde dossier of in geval van een als college verrichte opdracht. Over het algemeen is het belangrijk dat de beroepsbeoefenaar duidelijk vastlegt wie zijn cliënt en diens lasthebber zijn en of de derde-zaakaanbrenger in een EER-land gevestigd is. Na afloop van dit onderzoek zal de beroepsbeoefenaar kunnen vaststellen welke bijkomende onderzoeken hij desgevallend dient te verrichten omdat zij niet wettig zijn gedekt door de derde-zaakaanbrenger¹⁶.

b. Politiek prominente personen

6.7. Volgens de regelgeving houdt deze categorie van personen een verhoogd risico in en vereist ze van de beroepsbeoefenaars daarom een verscherpt klantenonderzoek. Deze personen kunnen hetzij cliënt hetzij uiteindelijke begunstigde zijn. Derhalve zal de beroepsbeoefenaar een verhoogde

¹⁶ Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de beroepsbeoefenaar belast is met een opdracht in het kader van de audit van de dochteronderneming van een groep. In dit geval ontslaat het beroep doen op de confrater die handelt in de hoedanigheid van derde-zaakaanbrenger, de beroepsbeoefenaar niet van de verplichting tot identificatie van de dochteronderneming die het voorwerp van de opdracht uitmaakt. Wat de identificatie van de lasthebber en/of de uiteindelijke begunstigten betreft, zal de beroepsbeoefenaar kunnen verwijzen naar de identificatie door de derde-zaakaanbrenger voor zover deze laatste in een EER-land gevestigd is.

waakzaamheid aan de dag moeten leggen ten aanzien van een cliënt-rechtspersoon of van elke andere juridische constructie waarvan de uiteindelijke begunstigde een politiek prominente persoon zou zijn, zoals dit het geval zou kunnen zijn voor patrimoniumvennootschappen, trusts of familiebedrijven die toebehoren aan politiek prominente personen.

6.8. Het begrip “politiek prominente persoon” omvat elke natuurlijke persoon die in het buitenland woont, met inbegrip van deze in een andere Europese Lidstaat, die een prominente publieke functie bekleedt of heeft bekleed zoals:

- a) staatshoofd, regeringsleider, minister, afgevaardigde van een minister en staatssecretaris;
- b) parlamentslid;
- c) lid van hooggerechtshoven, grondwettelijke hoven en andere hoge rechterlijke instanties die doorgaans beslissingen nemen waartegen geen verder beroep mogelijk is;
- d) leden van rekenkamers en van directies van centrale banken;
- e) ambassadeur, zaakgelastigde en hoge legerofficieren;
- f) lid van een bestuursorgaan, leidinggevend of toezichhoudend orgaan van overheidsbedrijven.

6.9. Het begrip “politiek prominente persoon” omvat ook de directe familieleden van de persoon die een van de hiervoor vermelde publieke functies bekleedt, alsook elke natuurlijke persoon die zijn naaste geassocieerde is. Er dient te worden opgemerkt dat de wet geen actief onderzoek vereist met betrekking tot de naaste geassocieerden van een politiek prominente persoon. In dit geval is de identificatie slechts vereist als de nauwe zakenrelatie van deze persoon met de persoon die een prominente publieke functie bekleedt, door het publiek gekend is of als de beroepsbeoefenaar redenen heeft om te oordelen dat deze nauwe relatie bestaat.

6.10. De verscherpte klantenonderzoeksmaatregelen hebben betrekking op:

- a) het in werking stellen van een procedure die het mogelijk maakt om uit te maken of de cliënt, zijn lasthebber of zijn uiteindelijke begunstigde in de categorie van politiek prominente personen valt. Deze procedure kan de vorm aannemen van een raadpleging van betrouwbare externe bronnen of van verklaringen van de cliënt. De wet legt de beroepsbeoefenaar op om middelen in te zetten die hem de mogelijkheid bieden om te identificeren of de cliënt of diens uiteindelijke begunstigde(n) in de categorie van politiek prominente personen vallen, maar in bepaalde gevallen kan het voorkomen dat de beroepsbeoefenaar hier niet in slaagt zonder automatisch verantwoordelijk te zijn voor de niet-uitvoering van de identificatie;
- b) het verkrijgen van toestemming van een persoon op een passend hiërarchisch niveau van de beroepsbeoefenaar alvorens een zakenrelatie wordt aangegaan;
- c) het doorlopend controleren van de zakenrelatie.

6.11. De wet heeft voorzien in een overgangperiode die op 5 februari 2011 eindigde en bij afloop waarvan de beroepsbeoefenaars moeten hebben geïdentificeerd welke van hun per 5 februari 2010 bestaande cliënten moeten worden aangemerkt, of waarvan de uiteindelijke begunstigden moeten worden aangemerkt, als politiek prominente personen; tegen die tijd moeten ze tevens verscherpte klantenonderzoeksmaatregelen te hunner aanzien hebben toegepast, zoals hiervoor omschreven.

6.12. Tevens dient te worden beklemtoond dat, zelfs in de gevallen waar geen verscherpte klantenonderzoeksmaatregelen dienen te worden toegepast zodra de cliënt of zijn uiteindelijke begunstigde niet in een van de hiervoor vermelde categorieën valt, de beroepsbeoefenaar toch een voortdurende waakzaamheid aan de dag moet leggen die in verhouding staat tot het risicoprofiel van elke cliënt.

c. Verplichtingen als de cliënt niet kan worden geïdentificeerd of zijn identiteit niet kan worden geverifieerd

6.13. Er dient te worden nagegaan of de onmogelijkheid om tot de identificatie of identiteitsverificatie over te gaan, betrekking heeft op de cliënt, met inbegrip van zijn lasthebber, of op zijn uiteindelijke begunstigde(n):

- a) met betrekking tot de cliënt: als alle vereiste waakzaamheidsplichten niet kunnen worden uitgeoefend, zal de beroepsbeoefenaar met de betrokken cliënt geen zakenrelatie mogen aangaan of in stand houden noch verrichtingen voor hem uitvoeren. De cliënt en zijn lasthebber dienen te worden geïdentificeerd ongeacht het risicoprofiel van de cliënt en zijn lasthebber, behoudens de hiervoor vermelde gevallen van vrijstelling van de identificatieverplichting. De beroepsbeoefenaar dient, rekening houdend met het risicoprofiel van de cliënt en diens lasthebber en met de begeleidende omstandigheden van de onmogelijkheid om zijn klantenonderzoek uit te voeren, te beslissen of een melding aan de CFI nodig is. Als het kantoor over een verantwoordelijke voor de toepassing van de wet beschikt, dient de beroepsbeoefenaar deze persoon op de hoogte te brengen via een schriftelijk verslag. De verantwoordelijke voor de toepassing van de wet dient dan te bepalen of de omstandigheden verantwoorden dat een vermoeden aan de CFI wordt gemeld. De beroepsbeoefenaar wordt aanbevolen om een opvolgingsproces in te stellen teneinde zich ervan te vergewissen dat het klantenonderzoek werd verricht overeenkomstig de regelgeving;
- b) met betrekking tot de begunstigde: de regelgeving is soepeler op dit vlak. Als de begunstigde(n) dient (dienen) te worden geïdentificeerd, is de identiteitsverificatie slechts een middelenverplichting. Als de geëigende en passende maatregelen terzake (rekening houdend met de risicogevoeligheid van de cliënt) niet toelaten alle identificatiegegevens van de uiteindelijke

begunstigden te verifiëren, kan de zakenrelatie worden aangegaan of in stand gehouden en kan de verrichting worden uitgevoerd. De onmogelijkheid om de identiteit van de uiteindelijke begunstigden te verifiëren kan evenwel een bijzonder risico aan het licht brengen dat vereist dat de beroepsbeoefenaar, rekening houdend met het risicoprofiel van de cliënt, een verhoogde en voortdurende waakzaamheid aan de dag legt en meer bepaald de uitgevoerde verrichtingen en, in voorkomend geval, de oorsprong van het kapitaal aandachtig onderzoekt. Vergelijkbaar met wat bepaald is voor de cliënt, zal de beroepsbeoefenaar, rekening houdend met het risicoprofiel en de begeleidende omstandigheden van de onmogelijkheid om zijn klantenonderzoek uit te voeren, uitmaken of een melding aan de CFI nodig is. Als het kantoor over een verantwoordelijke voor de toepassing van de wet beschikt, dient de beroepsbeoefenaar deze persoon op te hoogte te brengen via een schriftelijk verslag. De verantwoordelijke voor de toepassing van de wet dient dan te bepalen of de omstandigheden verantwoorden dat een vermoeden aan de CFI wordt gemeld.

d. Verplichtingen in geval van twijfel over de waarheidsgetrouwheid of juistheid van de identificatiegegevens van een bestaande cliënt

6.14. Deze situatie kan zich voordoen als:

- a) na zijn identificatie met het oog op het aangaan van een zakenrelatie, de beroepsbeoefenaar redenen heeft om aan te nemen dat de daarbij door de cliënt verstrekte identificatiegegevens onjuist of vals zijn;
- b) de beroepsbeoefenaar betwijfelt of de persoon die in het kader van een voorheen aangegane zakenrelatie een verrichting wenst uit te voeren, wel degelijk de in dit kader geïdentificeerde cliënt of zijn gemachtigde en geïdentificeerde lasthebber is.

6.15. Daartoe dient zo snel mogelijk tot een nieuwe identificatie van de cliënt, zijn lasthebbers en uiteindelijke begunstigden te worden overgegaan. In geval van weigering van de cliënt of als de cliënt er lang over doet om gevolg te geven aan het verstrekken van de nieuwe informatie, kan de zakenrelatie niet in stand gehouden worden. Bovendien dient de beroepsbeoefenaar, in geval van vermoeden van valse informatie, een verslag op te stellen en, in voorkomend geval, een melding bij de CFI te doen. Dit verslag, dat bij het dossier van de cliënt dient te worden gevoegd, heeft als belang dat de verrichte klantenonderzoeksmaatregelen schriftelijk worden verantwoord.

e. Gegevensbewaring

Deze materie wordt behandeld in het deel over de kantoororganisatie.

DEEL 2 – BEGRIP “OP RISICO GEBASEERDE AANPAK”

1. Algemene principes

1.1. In de lijn van de Derde Richtlijn tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme gaat de wet van 11 januari 1993 thans uit van “de op risico gebaseerde aanpak” als leidend beginsel voor de uitvoering van de identificatieverplichting.

Volgens deze aanpak hangen de te treffen maatregelen in het kader van de verplichting om een klantenonderzoek te verrichten af van de mate van blootstelling aan het risico op witwassen van geld en terrorismefinanciering (hierna “witwasrisico”). In geval van een verhoogd witwasrisico dienen de bij wet bepaalde identificatieverplichtingen te worden verscherpt en aangevuld met nieuwe maatregelen.

De doelstelling van onderhavige omzendbrief is het aanreiken van een richtinggevende aanpak voor het beheer van mogelijke risico's en de toepassing van de op risico gebaseerde aanpak. De hierna volgende voorbeelden zijn bedoeld als steun bij de identificatie van de witwasrisico's die aan het licht kunnen komen naar aanleiding van de cliëntenidentificatie.

1.2. Er bestaat geen unieke methodologie om aan een cliënt een welbepaalde witwasrisicogevoeligheid toe te kennen. De beroepsbeoefenaar dient interne systemen voor inschatting en beheer van witwasrisico's op te zetten, alsook het risicoprofiel van elke cliënt te bepalen. Elke cliënt zal worden ingedeeld als cliënt met een laag of hoog risicoprofiel. De omstandigheden die een hoog risicoprofiel inhouden, dienen te worden geïdentificeerd en onderbouwd.

1.3. Daartoe moet de implementatie van een cliëntacceptatiebeleid de beroepsbeoefenaar in staat stellen om, bij het aangaan van een zakenrelatie met cliënten of het verrichten van diensten voor cliënten, vooraf onderzoek te verrichten naar de risico's op witwassen van geld of financiering van terrorisme die verbonden zijn aan het profiel van de cliënt en de aard van de zakenrelatie of gewenste verrichting. Op deze basis zullen cliënten die mogelijk een specifiek witwasrisico inhouden, pas als cliënt worden aanvaard na een grondig onderzoek en nadat ter zake een beslissing is genomen overeenkomstig de interne procedureregels.

1.4. Ook dient informatie te worden ingewonnen over het voorwerp en de verwachte aard van de zakenrelatie. Met het oog hierop neemt de beroepsbeoefenaar kennis van het type verrichtingen waarvoor de cliënt een beroep op hem doet, alsook van alle relevante informatie die inzicht kan verschaffen in de doelstelling die de cliënt met het aangaan van de zakenrelatie nastreeft.

1.5. Het betreft een doorlopend proces van risicobepaling tijdens de hele “levenscyclus” van de cliënt, meer bepaald op de volgende tijdstippen:

- a) op het moment van de cliëntacceptatie;

- b) telkens als een gebeurtenis een onderzoek verantwoordt, bijvoorbeeld: wijziging van het aandelenbezit, activiteitenwijziging, verplaatsing van de maatschappelijke zetel, enz.;
- c) op regelmatige basis, in functie van de risico-indeling: voor een cliënt met een laag risico zal deze verificatie minder vaak plaatsvinden dan voor een cliënt met een hoog risico.

1.6. Teneinde te bepalen welke risicofactoren in aanmerking zouden kunnen worden genomen, dient meer bepaald te worden verwezen naar de door de FAG uitgevaardigde richtlijnen. Deze richtlijnen zijn beschikbaar op de website van de CFI en de website van de FAG en kunnen de beroepsbeoefenaars helpen bij het inschatten van het risico dat verbonden is aan een bepaalde cliënt of verrichting. De hierna volgende criteria worden meer bepaald omschreven door de FAG.

1.7. De criteria die in aanmerking worden genomen voor de beoordeling en indeling van de cliënten op basis van hun risicogevoeligheid zijn:

- a) de risicocriteria verbonden aan het land van de woonplaats (maatschappelijke zetel en bedrijfszetel(s) van de cliënt, hoofdkwartier of uiteindelijke moedervernootschap);
- b) de risicocriteria verbonden aan de cliënt;
- c) de risicocriteria verbonden aan de door de cliënt gevraagde of gebruikte dienst.

1.8. In de praktijk kunnen deze risico's behoren tot verschillende categorieën en dienen ze derhalve te worden beschouwd als onderling afhankelijke risico's in plaats van afzonderlijke en onderscheiden risico's.

Als één van deze criteria aanwezig is, dient de cliënt te worden ingedeeld als een cliënt met een hoog risico tenzij bijkomende informatie de beoordeling wijzigt.

1.9. Uit wat voorafgaat kan worden afgeleid dat de risico-inschatting dient te worden uitgevoerd in twee fasen:

- a) als één van de drie criteria van toepassing is, wordt de cliënt ingedeeld in de categorie van cliënten met een hoog risico. Dit zal desgevallend voor onderzoek worden meegedeeld aan de binnen het kantoor aangewezen verantwoordelijke voor de toepassing van de wet;
- b) in een tweede fase kan, aansluitend op de bijkomende ingewonnen informatie, de oorspronkelijk vastgestelde risico-indeling worden bevestigd als zijnde een laag risico of worden aangeduid als een hoog risico in functie van het eventuele advies van de verantwoordelijke voor de toepassing van de wet.

1.10. De cliënten die niet worden ingedeeld als cliënten met een hoog risico, zijn cliënten met een laag risico.

2. Voorbeelden van risicofactoren van witwassen van geld en financiering van terrorisme

a. Risico verbonden aan het land/geografisch risico

2.1. Er bestaat geen universeel aanvaarde definitie die bepaalt of een specifiek land of geografisch gebied een verhoogd risico inhoudt. Het geografisch risico kan nuttige informatie verstrekken over mogelijke risico's op witwassen van geld en terrorismefinanciering hoewel in gedachten dient te worden gehouden dat wettige handelsondernemingen met een laag risico gevestigd kunnen zijn in landen met een hoog risico. Men kan evenwel aannemen dat cliënten een hoger risico dan het normale inhouden als zij gevestigd zijn in een land dat, of als het land van herkomst of bestemming van de diensten een land is dat:

- a) onderworpen is aan sancties, embargo's of gelijkaardige maatregelen uitgevaardigd door bijvoorbeeld de Verenigde Naties. In bepaalde omstandigheden omvat dit landen die onderworpen zijn aan sancties of gelijkaardige maatregelen als deze uitgevaardigd door instellingen zoals de Verenigde Naties;
- b) door geloofwaardige bronnen werd geïdentificeerd als een land dat geen wetgeving, regelgeving of andere maatregelen heeft aangenomen ter bestrijding van witwassen van geld of financiering van terrorisme;
- c) door geloofwaardige bronnen werd geïdentificeerd als een land dat financiering of bijstand verleent aan terroristische activiteiten;
- d) door geloofwaardige bronnen werd geïdentificeerd als een land dat gekend is voor zijn verregaande corruptie of andere criminele praktijken.

b. Risico verbonden aan de cliënt

a) Verminderde transparantie

De hierna volgende factoren kunnen wijzen op een verhoogd risico op witwassen van geld of financiering van terrorisme:

- geen verder contact terwijl normale omstandigheden dit vereisen;
- geen duidelijkheid omtrent de uiteindelijke eigenaar;
- geen duidelijkheid omtrent de rol van bemiddelaars;
- onverklaarbare wijzigingen van eigendom;
- geen duidelijkheid omtrent de activiteiten van de vennootschap;
- herhaalde wijziging van de rechtsstructuur van de cliënt (naamswijzigingen, overdracht van eigendom, wijziging van de maatschappelijke zetel);
- een management dat lijkt te handelen overeenkomstig de instructies van ongekende of ongeschikte personen;
- onnodig ingewikkelde cliëntstructuren;

- onduidelijke redenen waarom de cliënt voor die welbepaalde beroepsbeoefenaar kiest, rekening houdend met de grootte, ligging of specialisatie van de onderneming;
- herhaalde of onverklaarde wijzigingen van de beroepsmatige adviseur(s) of directieleden;
- geen bereidheid bij de cliënt om alle relevante informatie te verstrekken of de beroepsbeoefenaar twijfelt over de juistheid en toereikendheid van de verstrekte informatie;
- voorschriften van cliënten of fondsen die zonder verband zijn met hun persoonlijk profiel of met het profiel van hun activiteitssector;
- geen overeenstemming tussen enerzijds het aantal personeelsleden of de structuur en anderzijds de grootte of aard van de onderneming (bv. een onredelijk hoog omzetcijfer, vergeleken met het aantal werknemers en de aangewende activa);
- plotse activiteit van een voorheen slapende cliënt;
- het starten of ontwikkelen, door de cliënt, van een onderneming met een onverwacht profiel of voorbarige resultaten;
- aanwijzingen dat de cliënt niet de noodzakelijke goedkeuringen wenst te verkrijgen of niet overgaat tot de verplichte neerlegging van documenten bij overheidsinstanties, enz.;
- het aanbod, door de cliënt, om uitzonderlijke erelonen te betalen voor diensten die een dergelijk bedrag normaliter niet rechtvaardigen;
- cliënten met activiteiten in meerdere rechtsgebieden maar zonder enige passende gecentraliseerde controle van de onderneming.

b) Sectoren

- financiële instellingen
 - geregistreerd in *offshore* centra (banken / *shell banks* / verzekeringsondernemingen / herverzekeringsondernemingen / effectenmakelaars / onderlinge fondsen / pensioenfondsen / financiële beheersvennootschappen / leningverstrekkennde vennootschappen)
 - geregistreerd op het internet (banken / verzekeringsondernemingen / herverzekeringsondernemingen / effectenmakelaars / onderlinge fondsen / pensioenfondsen / financiële beheersvennootschappen / leningverstrekkennde vennootschappen)
- handel
 - internethandelaars
 - handelaars in edelmetalen
 - commodity traders
 - kleinhandelaars in computers (en onderdelen), draagbare telefoons, satellietantennes, textiel
- cash genererende vennootschappen
 - restaurants
 - hotels

- carwash
- telefoonwinkels
- kleinhandelaars in tweedehandse goederen
- 'gaming'
 - casino's
 - e-gaming
- vastgoed
 - bouw
 - beheer
 - makelarij
- andere diensten
 - transport
 - kunsthandelaars
 - advocaten / auditors / belastingconsulenten die werkzaam zijn in een land dat als belastingparadijs beschouwd wordt.

c. Risico's verbonden aan de dienstverlening

Transacties die geen of weinig verband houden met de gekende handelsactiviteiten van een cliënt, kunnen eventueel een aanwijzing zijn van mogelijke witwaspraktijken. Beroepsbeoefenaars geven cliënten vaak advies met betrekking tot gewone of minder gewone, maar steeds wettelijke transacties. Desalniettemin kunnen de hierna vermelde types van transacties wijzen op een witwasrisico:

- geen gegronde redenen voor het inschakelen van de beroepsbeoefenaar;
- betrokkenheid van de cliënt in transacties die niet passen in zijn normale bedrijfsorganisatie, en dit zonder geloofwaardige verklaring;
- transacties die door hun omvang, aard, frequentie of uitvoering ongebruikelijk zijn;
- boekhoudsystemen die geen afdoende controlesporen (*audit trails*) kunnen produceren;
- onverklaarbare veranderingen in de aard, het type of de omvang van de bedrijfsactiviteit;
- onverklaarbare discrepanties tussen geld- en goederenstroom;
- ongebruikelijk grote omzetten en/of winsten waarvan niet duidelijk is met welke activiteiten ze verband houden;
- opdrachten die enkel betrekking hebben op het in bewaring nemen van documenten of goederen of het in bewaring houden van grote bedragen.

d. Risicoverhogende of risicoverlagende omstandigheden

- een onverklaard spoedeisend karakter van de vereiste bijstand;
- de kunstmatig complexe aard van de cliënt, met inbegrip van eenodeloos complexe controleomgeving;
- het onnatuurlijke karakter van de transactie of van het project;
- een taak of controle die aan een ander controleorganisme toebehoort;

- het regelmatige karakter of de duur van de zakenrelatie: langdurige zakenrelaties met frequente contacten tijdens de volledige duur van de relatie houden mogelijk minder risico's in;
- cliënten met een integere reputatie in de plaatselijke gemeenschappen;
- transparante besloten vennootschappen die goed gekend zijn in openbaar domein;
- vertrouwddheid van de beroepsbeoefenaar met een land, met inbegrip van de kennis van de plaatselijke wet- en regelgeving, alsook de structuur en het belang van de van toezichthoudende instanties uitgaande controle.

3. Enkele nuttige websites inzake de strijd tegen witwassen

www.fatf-gafi.org

www.ctif-cfi.be

www.nbb.be

www.transparency.org

(waaronder www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/global/cpi)

www.ocde.org

www.ifac.org

www.ec.europa.eu

(waaronder

www.ec.europa.eu/comm/external_relations/cfsp/sanctions/list/consol-list.htm)

www.treas.gov (waaronder www.treas.gov/offices/enforcement/ofac/sdn)

DEEL 3 – KANTOORORGANISATIE

Overeenkomstig de regelgeving tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme dient de beroepsbeoefenaar een aantal regels toe te passen op het vlak van:

- het klantenonderzoek met betrekking tot cliënten, lasthebbers, uiteindelijke begunstigen, verrichtingen en zakenrelaties;
- de aanwijzing van een verantwoordelijke voor de toepassing van de wet;
- de bewaring van documenten;
- de informatieverstrekking aan de CFI;
- de selectie en opleiding van personeel;
- de documentatie.

Teneinde toe te zien op de naleving van de bepalingen van de antiwitwasregelgeving, dient de beroepsbeoefenaar te zorgen voor een passende interne organisatie en interne controleprocedures.

1. Cliëntacceptatie- en opvolgingsbeleid

1.1. Overeenkomstig de antiwitwasnorm dient de beroepsbeoefenaar een aan zijn activiteiten aangepast cliëntacceptatie- en opvolgingsbeleid uit te stippelen

en te implementeren dat hem in staat stelt om, bij het aangaan van een zakenrelatie met cliënten of het verrichten van diensten voor cliënten, een voorafgaand onderzoek te verrichten naar de risico's op witwassen van geld of financiering van terrorisme die verbonden zijn aan het profiel van de cliënt en de aard van de zakenrelatie of gewenste verrichting.

1.2. Derhalve dient de beroepsbeoefenaar, naast de algemene criteria voor cliëntacceptatie, in zijn cliëntacceptatie- en opvolgingsbeleid ook de door de regelgeving voorziene acceptatiecriteria inzake witwassen van geld en financiering van terrorisme vast te leggen. De aanbevelingen omtrent deze acceptatiecriteria, meer bepaald met betrekking tot de problematiek van het tijdstip en de frequentie van toepassing van de klantenonderzoeksvereisten, worden behandeld in Deel 1 hierboven, en deze met betrekking tot het onderzoek van het risicoprofiel van de cliënt, in Deel 2.

1.3. Het cliëntacceptatie- en opvolgingsbeleid dient in het bijzonder rekening te houden met het aan de cliënt verbonden risico op witwassen van geld en financiering van terrorisme. In dit opzicht dient het cliëntacceptatie- en opvolgingsbeleid de volgende elementen vast te leggen:

- a) de verschillende risicoprofielen waaraan de beroepsbeoefenaar specifieke klantenonderzoeksmaatregelen zal koppelen;
- b) de criteria die de beroepsbeoefenaar in staat stellen om zijn cliënten onder te verdelen in de verschillende door hem gedefinieerde risicoprofielen;
- c) de te verzamelen identificatiegegevens zodat de cliënt kan worden beschouwd als zijnde geldig geïdentificeerd naargelang het risicoprofiel dat hem werd toegekend;
- d) de informatie die grondig dient te worden onderzocht als de cliënt een verhoogd risico kan inhouden;
- e) de bijkomende maatregelen die dienen te worden getroffen in het geval dat de identificatie van de cliënt op afstand gebeurt;
- f) de maatregelen die dienen te worden getroffen als het onmogelijk is om de cliënt of de uiteindelijke begunstigde te identificeren of zijn identiteit te verifiëren of als wordt betwijfeld of de identificatiegegevens waarheidsgetrouw of juist zijn;
- g) de criteria die kenmerkend zijn voor politiek prominente personen, met inbegrip van hun directe familieleden en hun naaste geassocieerden, het hiërarchisch niveau dat binnen het kantoor verantwoordelijk is voor het aangaan van de zakenrelatie met deze personen, alsook de maatregelen die dienen te worden getroffen om de herkomst vast te stellen van het kapitaal dat in het kader van de zakenrelatie of verrichting gebruikt wordt.

Wat de toekenning van het risiconiveau aan een bepaalde cliënt betreft, wordt verwezen naar Deel 2.

1.4. Door cliëntacceptatiecriteria vast te leggen, zal de beroepsbeoefenaar in zijn cliëntacceptatie- en opvolgingsbeleid in bijzondere maatregelen kunnen voorzien, zoals de uitbreiding van de te verzamelen identificatiegegevens, de bevestiging op een hoger hiërarchisch niveau van de cliëntacceptatie of nog het verbieden aan de beroepsbeoefenaar om een zakenrelatie aan te gaan, als hij een zakenrelatie wil aangaan met bijvoorbeeld (niet-uitputtende opsomming):

- een cliënt die actief is in een specifieke economische sector;
- een cliënt die in een specifiek land woont;
- een vennootschap die een verhoogd risico op witwassen van geld of terrorismefinanciering inhoudt;
- politiek prominente personen en hun verwanten;
- vennootschappen die een bepaalde grootte overschrijden.

2. Procedures inzake klantenonderzoek met betrekking tot cliënten en uiteindelijke begunstigers en verrichtingen en zakenrelaties

2.1. De beroepsbeoefenaar stelt schriftelijke procedures op die meer bepaald de volgende gebieden bestrijken:

- a) de cliëntenidentificatie teneinde toe te zien op de naleving van het cliëntacceptatie- en opvolgingsbeleid dat werd aangenomen. Deze procedure zal tevens melding maken van de uitzonderlijke omstandigheden waarin de identificatie in de loop van de zakenrelatie kan plaatsvinden;
- b) de criteria die het mogelijk moeten maken om een atypische verrichting op te sporen, alsook de aanpak als een dergelijke atypische verrichting wordt gedetecteerd, meer bepaald met betrekking tot de analyse van het schriftelijk intern verslag dat in deze omstandigheden wordt opgesteld¹⁷;
- c) de verscherpte klantenonderzoeksmaatregelen in het geval dat een verhoogd risico op witwassen van geld of terrorismefinanciering onderkend wordt, meer bepaald als de cliënt bij de identificatie niet aanwezig is of een politiek prominente persoon is die in het buitenland woont, of nog als de cliënt het voorwerp uitmaakt van een melding aan de CFI; en
- d) de relaties tussen de leden van het kantoor en de verantwoordelijke voor de toepassing van de wet als een dergelijke verantwoordelijke werd benoemd, alsook de verantwoordelijkheden van deze laatste.

2.2. De beroepsbeoefenaar kan het ook nuttig achten procedures op te stellen inzake de bewaring van documenten en identificatiegegevens die in toepassing van de wet dienen te worden verzameld, alsook inzake de opleiding en sensibilisering van het personeel.

¹⁷ Deze problematiek zal uitvoeriger worden behandeld in een aanvullend document.

3. Aanstelling van een verantwoordelijke voor de toepassing van de wet

3.1. Als het kantoor voldoet aan bepaalde criteria van grootte, dient het een of meer verantwoordelijken aan te stellen. Als het kantoor niet aan deze groottecriteria voldoet, heeft het kantoor de mogelijkheid om een of meer verantwoordelijken aan te stellen maar is het hiertoe niet verplicht.

3.2. In het geval dat het kantoor geen verantwoordelijke(n) voor de toepassing van de wet zou aanstellen:

- a) vervult elke beroepsbeoefenaar die van het kantoor deel uitmaakt, zelf de rol van verantwoordelijke voor de toepassing van de wet;
- b) zal het kantoor periodiek onderzoeken of de aanstelling van een of meer verantwoordelijken voor de toepassing van de wet al dan niet verantwoord is in het licht van de grootte van het kantoor en desgevallend van de grotere structuur waarvan het kantoor waarbinnen hij zijn activiteiten uitoefent, deel uitmaakt. Dit onderzoek zou kunnen plaatsvinden bij elke belangrijke wijziging van de grootte van het kantoor en in ieder geval minstens om de twee jaar.

Tijdens dit onderzoek zal de beroepsbeoefenaar rekening kunnen houden met het feit dat de aanstelling van een verantwoordelijke voor de toepassing van de wet het meer bepaald mogelijk maakt om:

- de leden van het kantoor de mogelijkheid te geven om zich te beroepen op een verantwoordelijke die beschikt over ervaring met en een grondige technische kennis van de antiwitwasregelgeving;
- er beter op toe te zien dat beroepsbeoefenaars de wettelijke verplichtingen op het vlak van de antiwitwasregelgeving nakomen;
- zich te vergewissen van een gelijkgestemde aanpak van atypische verrichtingen;
- zich te vergewissen van een goede coördinatie van de invoering van de procedures en de opleiding van het personeel.

3.3. Voor de beoordeling van het groottecriterium, d.w.z. de vraag vanaf welke kantoorgrootte een verantwoordelijke voor de toepassing van de wet dient te worden aangesteld, zijn de volgende principes van toepassing:

- a) zodra binnen het kantoor minstens tien beroepsbeoefenaars:
 - een activiteit uitoefenen; en/of
 - een participatie hebben; en/of
 - lid zijn van het bestuursorgaan,dient minstens één verantwoordelijke voor de toepassing van de wet te worden aangesteld;
- b) onder “beroepsbeoefenaar” dient te worden verstaan elke natuurlijke persoon die lid is van een van de drie economische beroepen en die al dan niet bevoegd is om het kantoor te vertegenwoordigen in de uitoefening van de door de cliënten toevertrouwde opdrachten; wat de accountants en belastingconsulenten betreft, worden enkel de “externe” leden beoogd;

- c) het is mogelijk dat geen rekening wordt gehouden met de occasionele samenwerking;
- d) het groottecriterium is slechts van toepassing op het bedrijfsrevisorenkantoor. Wanneer een bedrijfsrevisorenkantoor evenwel verbonden is met een of meer andere kantoren in de zin van artikel 11 van het Wetboek van vennootschappen, dient bijzondere aandacht te worden besteed aan het feit dat de wet de aanstelling van een verantwoordelijke voor de toepassing van de wet voorschrijft als dit verantwoord is in het licht van de omvang van de "structuren". Als het geheel van de verbonden kantoren meer dan tien beroepsbeoefenaars telt en hierin, op grond van het feit dat geen enkel van deze kantoren minstens tien beroepsbeoefenaars telt, geen enkele verantwoordelijke voor de toepassing van de wet werd aangesteld, wordt aanbevolen om jaarlijks te onderzoeken of de aanstelling van een dergelijke verantwoordelijke voor de toepassing van de wet al dan niet verantwoord is, en dit ook schriftelijk te verantwoorden.

3.4. De antiwitwasnorm bepaalt dat de door het kantoor aangestelde verantwoordelijke(n) voor de toepassing van de wet moet(en) voldoen aan de volgende minimumvereisten:

- a) de passende professionele betrouwbaarheid bezitten die nodig is om de functie integer te kunnen uitoefenen;
- b) beschikken over de nodige kennis van het Belgische wettelijk en regelgevend kader tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme;
- c) voldoende bevoegd zijn binnen de leiding van het kantoor om nuttige en nodige maatregelen voor te stellen en de vereiste middelen vrij te maken voor de uitvoering van de getroffen maatregelen.

3.5. Als de aangestelde verantwoordelijke aan de omschreven minimumvereisten voldoet, dient hij niet noodzakelijk een beroepsbeoefenaar te zijn. Hij dient evenwel een passend hiërarchisch niveau te hebben, alsook de noodzakelijke persoonlijke verantwoordingsbevoegdheden, meer bepaald met het oog op de vereiste meldingen aan de CFI.

3.6. De aanstelling van de verantwoordelijke(n) voor de toepassing van de wet behoort tot de bevoegdheid van het bestuursorgaan van het kantoor of van elk ander orgaan dat bevoegd is voor deze aanstelling. Dit orgaan zou zijn beslissing op nuttige wijze kunnen verantwoorden in een verslag, meer bepaald met betrekking tot de kwaliteiten die vereist zijn voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid. Deze aanstelling zal aan het geheel van het personeel van het kantoor worden meegedeeld zodat alle personeelsleden van het kantoor op elk moment de naam van de verantwoordelijke(n) voor de toepassing van de wet kunnen kennen.

3.7. Het orgaan dat bevoegd is voor de aanstelling van de verantwoordelijke voor de toepassing van de wet, dient ook te onderzoeken of de aanstelling van een plaatsvervangende verantwoordelijke voor de toepassing van de wet verantwoord is voor het geval dat de verantwoordelijke voor de toepassing van

de wet in de onmogelijkheid zou verkeren om zijn functie uit te oefenen. In dit geval, en als er geen plaatsvervangende verantwoordelijke voor de toepassing van de wet wordt aangesteld, dient elke beroepsbeoefenaar deze functie uit te oefenen tijdens de volledige duur van handelingsonbekwaamheid.

3.8. De opdracht van de verantwoordelijke(n) voor de toepassing van de wet is het op een algemene wijze erop toezien dat de beroepsbeoefenaar binnen het kantoor al de verplichtingen nakomt op het vlak van de voorkoming van witwassen van geld en financiering van terrorisme. Deze opdracht heeft minstens betrekking op de volgende punten:

- a) opstellen en invoeren van procedures teneinde toe te zien op de naleving van de wetsbepalingen. Deze procedures dienen meer bepaald toe te zien op:
 - het communiceren en centraliseren van informatie ten aanzien van het kantoorpersoneel teneinde verrichtingen die met witwassen van geld of financiering van terrorisme verband houden, te voorkomen en op te sporen. Deze informatie heeft meer bepaald betrekking op het door het kantoor vastgesteld cliëntacceptatie- en opvolgingsbeleid en de naam van de verantwoordelijke(n) voor de toepassing van de wet, alsook op de risicogevoelige gebieden, personen en verrichtingen;
 - het in het bijzonder rekening houden met de risico's op witwassen van geld en financiering van terrorisme in geval van identificatie op afstand of als een zakenrelatie wordt aangegaan met een politiek prominente persoon die in het buitenland woont;
 - het sensibiliseren van het kantoorpersoneel voor de wetsbepalingen, meer bepaald door deelname aan specifieke opleidingsprogramma's die meer bepaald betrekking hebben op de identificatie van de verrichtingen en feiten die verband kunnen houden met witwassen van geld of financiering van terrorisme, alsook op de te volgen procedures als dergelijke verrichtingen geïdentificeerd worden;
- b) vastleggen van de betrouwbaarheidscriteria waaraan het kantoorpersoneel bij aanwerving en aanstelling dient te voldoen, in functie van de risico's die gepaard gaan met de uit te voeren opdrachten en functies;
- c) toezien op de correcte toepassing van de hierboven beschreven procedures;
- d) analyseren en verwerken van de schriftelijke interne verslagen die hem (hen) worden meegedeeld naar aanleiding van de vaststelling van atypische verrichtingen. Dit onderzoek en de eruit getrokken conclusies zullen het voorwerp uitmaken van een schriftelijk document dat zal worden bewaard;
- e) opstellen van het jaarlijks activiteitenverslag;
- f) bewaring, gedurende minstens vijf jaar, van de interne schriftelijke verslagen, van de informatie waarvan kennis werd verkregen in het kader van het verwerken van deze verslagen, van het schriftelijk onderzoeksdocument dat dient te worden opgesteld in het kader van

deze verslagen en, in voorkomend geval, van de aan de CFI meegedeelde informatie;

- g) fungeren als de bevoorrechte contactpersoon voor de controle- of toezichtsinstanties, te weten het IBR (met inbegrip van zijn tuchtinstanties), de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, de Kamer voor Verwijzing en Instaatstelling en de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI).

3.9. Het jaarverslag dient enkel te worden opgesteld door de kantoren die een of meer verantwoordelijken voor de toepassing van de wet hebben aangesteld. Het dient de controle-instanties in staat te stellen om te verifiëren of de beroepsbeoefenaar en zijn kantoor de verplichtingen hebben nageleefd die hun worden opgelegd door de wet op het vlak van de identificatie van de cliënten en uiteindelijke begunstigden, alsook van de verrichtingen en zakenrelaties, de interne organisatie, de schriftelijke interne verslagen en de aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking mee te delen informatie.

Het jaarverslag zal minstens het volgende omvatten:

- a) beschrijving van de administratieve organisatie, de procedures en de toegepaste interne controle teneinde toe te zien op de naleving van de wet;
- b) de tijdens het jaar ondernomen acties inzake opleiding en sensibilisering van het personeel voor het voorkomen van witwassen van geld en financiering van terrorisme;
- c) beschrijving van de verwerking van de aan de verantwoordelijke(n) voor de toepassing van de wet meegedeelde interne schriftelijke verslagen.

De periodiciteit van dit jaarverslag zou kunnen overeenstemmen met het boekjaar van het kantoor; als dit niet het geval is, zal de periodiciteit overeenstemmen met het kalenderjaar.

4. Procedures inzake de bewaring van documenten

4.1. De beroepsbeoefenaar dient minstens vijf jaar, te rekenen vanaf het einde van de zakenrelatie, de volgende documenten te bewaren:

- a) het afschrift van de bewijsstukken aan de hand waarvan hij de identiteit van zijn cliënten en, in voorkomend, van hun lasthebbers en uiteindelijke begunstigden heeft geverifieerd. In plaats van dit afschrift mag hij de referentie van die bewijsstukken noteren en bewaren voor zover:
 - deze referenties de beroepsbeoefenaar in staat stellen om die bewijsstukken onmiddellijk voor te leggen tijdens de vijf volgende jaren en zonder dat die documenten die bewijsstukken vormen, ondertussen konden worden gewijzigd of vervalst;
 - een voorafgaande procedure duidelijk opgeeft van welke bewijsstukken de referenties mogen worden geregistreerd en

bewaard ter vervanging van een afschrift, alsook hoe de betrokken bewijsstukken kunnen worden opgehaald;

- b) in voorkomend geval, de verantwoording dat de verificatie van de identificatie van de uiteindelijke begunstigden redelijkerwijs niet mogelijk was;
- c) in voorkomend geval, de verantwoording van de vrijstelling van de identificatieverplichting voor een cliënt zijnde een kredietinstelling of financiële instelling gevestigd in een EER-land, een genoteerde vennootschap op een gereguleerde markt binnen de EER, een Belgische overheidsinstantie of een overheidsinstelling.

4.2. De beroepsbeoefenaar of, in voorkomend geval, de verantwoordelijke voor de toepassing van de wet moet gedurende minstens vijf jaar de volgende documenten bewaren:

- a) het intern schriftelijk verslag met bijlagen, opgesteld door de beroepsbeoefenaar in geval van vaststelling van een atypische verrichting of, in voorkomend geval, meegedeeld door de beroepsbeoefenaar aan de door het kantoor aangestelde verantwoordelijke voor de toepassing van de wet, de analyse die hiervan werd gemaakt en de beslissing waartoe deze analyse heeft geleid op het vlak van de aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking mee te delen informatie;
- b) het jaarverslag dat, in voorkomend geval, werd opgesteld door de door het kantoor aangestelde verantwoordelijke voor de toepassing van de wet.

De wijze van bewaring van deze documenten en gegevens kan op nuttige wijze worden gespecificeerd in een ad-hocprocedure. De bewijsstukken en identificatiegegevens van de cliënten en, in voorkomend geval, van hun lasthebbers en uiteindelijke begunstigden zullen kunnen worden bewaard in de uitvoeringsdossiers van de opdracht.

5. Procedures inzake de opleiding en sensibilisering van het personeel

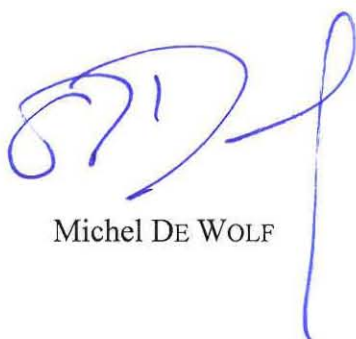
5.1. De beroepsbeoefenaar voert een schriftelijke procedure in om bij de aanwerving en aanstelling van zijn personeel of bij de aanstelling van zijn vertegenwoordigers na te gaan of deze blijken geven van passende betrouwbaarheid, in functie van de risico's die gepaard gaan met de opdrachten en de functies die hun zullen worden toevertrouwd. Deze procedure is bedoeld voor de personen die door de taken die zij verrichten voor de cliënten, of door de verrichtingen die zij uitvoeren, het risico lopen geconfronteerd te worden met pogingen tot witwassen van geld of financiering van terrorisme.

5.2. Deze procedure kan ook de maatregelen omvatten die periodiek dienen te worden getroffen om de in vorig lid beoogde personeelsleden te sensibiliseren voor de verplichtingen die zij dienen na te komen bij het tegengaan van witwaspraktijken. Deze maatregelen zullen hoofdzakelijk betrekking hebben op:

- a) deelname aan speciale opleidings- en sensibiliseringsprogramma's teneinde hen te helpen met:
 - de identificatie en identiteitsverificatie van de cliënten, hun lasthebbers en uiteindelijke begunstigden, alsook het klantenonderzoek met betrekking tot het voorwerp en de aard van de zakenrelatie of verrichting;
 - de integratie van het beleid inzake de implementatie, binnen het kantoor, van het beleid inzake risico-inschatting;
 - het onderkennen van de verrichtingen en feiten die met witwassen van geld of financiering van terrorisme verband kunnen houden;
 - het vernemen van wat de in die gevallen te volgen procedures zijn;
- b) de mededeling en terbeschikkingstelling van informatie die hen in staat stelt om de vereiste kennis inzake de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme te actualiseren, zijnde meer bepaald het door het kantoor vastgelegd cliëntacceptatie- en opvolgingsbeleid, de naam van de verantwoordelijke(n) voor de toepassing van de wet, alsook de risicogevoelige gebieden, personen en activiteiten.

5.3. Teneinde het IBR in staat te stellen om de controlefunctie die de wet aan het IBR toevertrouwd heeft uit te oefenen, zullen de beroepsbeoefenaars erop toezien dat zij aan het IBR een overzicht kunnen bezorgen van de speciale opleidings- en sensibiliseringsprogramma's die door de personeelsleden van het kantoor gevolgd werden. Voor de kantoren die minstens één verantwoordelijke voor de toepassing van de wet hebben aangesteld, dient deze informatie te worden opgenomen in zijn verplichte jaarverslag.

Met confraternele groeten,

Michel DE WOLF

Bijlagen : 3